

Mai bat nok ez? Ikasteko, idazteko ta abar, mai bat bear dogu. Praileok, alan be, aztetxeen praille izateari asiera emotean, guk karmeldar, ez genduan mairik geure geletan: lurrean edo aulki txiki baten rrok, lau urte, karmeldar sar-barri nintzalarik. Peillokeri bat dala? Edo ez! Eleiz-Irakasle omenez duinduko dabena, ta zeozegaitik ipiñi zituan oitura orreik karmeldar komentuetan.

* * *

Baiña gaur eztot mai ori aitatu gura, jateko maia baiño. Mai au ez yaku egundo be palta izan. Naitaekoa trestia ez al da? Gure artean, bai. Gurean, edozeiñek, pobre naltz aberata, baxtakoa berez, Gorbeia ko antzaiñak be bai.

Barruko dei, bultzada ikil bestek gureneko alde, etxean finko esetako esaten. Berez dagigu arako bihur zeloa. Gureek argazkia buztzen gaixu; itsu-itsuan lez, etxean daukagun eta ohi. Ez daramo gure. Neurriak aizeak, eta lanak, izan be, jangarriak, gure netra. Hau go ibili asteigazik jagiaz baterako, eguerdian, etxean dagoen hondatza. Ondorengoa, bai, iñoi aztu barik.

Goizean, eguzkiak argitu ondoko, arrautza-irudia, oso gureko guztiak; bakotxa bere zererriñera, elkarrekin, etxean dagoen gurenetan, gaiñean lapikoko gozoa lurrunetan. Barru, aulao biotella be, karmeldarren duta. Kanpotik diran guztiak antxa, matal inguruari, alkantutxo dira, zienta gogatsu, biotz bat egiñik. Pizkaka pizkaka guztiak indar barruko dira, barriz be lanari lotzeko. Gauza aundia ez ete genduke au, beste barik be?

Oindiño geiago: au ez da bakarrik maiaren ixil-mixilla: aragizko ta gogozko zer orren erdian jarria, gorputzari arintasuna ezartean, ari. mak be artu-emonean ipinten ditu. Ez zara konturatu? Gazte naiz zar bi, adiskide naiz arrotz bi, alkarrregaz jan ondoren, obeto ezagutzen dabe alkar. Maiak, ain zuzen, txera, abegi ona, arrotz-maitasuna esan nai dau. Orixegaitik, norraik esan gura leuskio miñez dagoen anaiari, barriro aurkitu dauan adiskideari, lanak astunduta dabillenari: «Erdu jaten neure etxera; maia gertu dago. Egunero gaukazuz zain».

Eta maiak be bere aldetik au diñosku: «Ni altara nozue». Mai gaiñean ilten doguz, bai, egunero, lurrik emoniko ainbat gauza geure gorputza indartzeko: baratzeko ortuariak, oillotegiko egaztiak, mendiko abezzer? Baita: itxasoak be bere aunditasunean, makiña bat arrain-mota eder ba-dau. Ta orreik danok be mai gaiñean arakeitzen da.

Ildako izaki oneik —Jainkoak gizonarentzat egiñak— geure gorputz barruan eio ta erabarrituak dira. Geure odol biurtuak. Ontan danok bat gara, senide lez, etenbako asi-barriztean alkarr arturik. Bai, olako poz berezi bat sentitzen dogu ogia ta ardaoa artzean, geuk eguneroeko izer. diz eraturiko janaria ta edaria artzean.

Artzen dogun ogi-zatia. Joana gogora ekarriaz, or lur landuak, azia, galtzua ta agotza, lur-barru jausi dan garauaren eriotza, ta laster gora datorren bedar-izpi mee zuri-berdea. Galburu alez beteak eta labore sail eguzkiak orituak. Gari-ebatea, metak, jo ta garbitzea, errota, oremaia ta txantxadura. Azkenik, labea, ta urrengo ogia mai galñean Eskaria be onela dagigu: «Emoiguzu gaur egun onetako ogia».

Eta mai gaiñ daukodan ardao basoa? Begira muna gaiñean masti guria: orri, aien ta mordo, bizi-bizi. Gogor ziztatzen zituztu eguzkiak. Mas. tiaren sunda gozoal! Orrek ipiñiko dausku oholak irakiten; orrek biz. kortuko ditu gure indar jausiak. Ez izan dudarrak.

Ogia jan daroat. Ardaoa edan. Gure sukaitza gaiñean illak, Maia! O maia! Gure altara bikain! Ez zakiguz oparotsu agortu, ez ogiz ez ardaoz. Ertz zabaleko mai! Oparotsu zaitez!

Nor zara

Gorabera au ezerezetik asi zan. Goiz baten eskutitz bakar bat etxatan eldu. Ioandako urte askotan beste orrenbeste ez ikusirik arrituta ta asarre nengoan.

Eguneroko eskutitzok ardura andiz artzen nebazan. Gure bizitzan aurretiaz eztakiguzan zeretatik bat auxe bai-da. Orrez gaiñera erantzun astun bat itxarokeran egun bakotxak artegatasun berezi bat ekarten eustalako.

Alperriko maitasun bat eskatzen eusten urriñeko emakumeenak izango ziran batzu. Besteak euren bizitzan neugazko artuemonetam asi gura dabenak. Batzuetan etozan aztualdi luze baten ostean itxartu diran adiskideak, onerik kenengo urteetan izandako amets eta damutasunak agertzen eustezan. Beste batzu ostean igarle eta sasi-iakintsuak esakerak batzuetan onartu, tan zapaldu egin bear izan. Ba-egozan gizon salduen eskuitzak, baita irugarren mafila ko senideenak be.

Nik neuk guzti guztiak irakurten nebazan gurari biziz.

Aldi arretan, nire atsegiañen artean andien bat, nire eskutitz txorita oparoa aztertzea zan.

Ta goiz aretan eskutitzik ez iz-parringirik eneban artu! Zer txa-rra egin eustan orrek, laburra izan arren. Alan iazo bearko ebala go-goratuaz, urrengo egunean ugari-tuta etorriko iatazanen poztasune-ra iarri nintzan.

Burua beste zer batera iarteko, etxetik urten neban. Bizi nintzan uria, atzokoa zan gaur be. Kale er-tzetan lengo etxeak, sal-erostokie-tan barriz, lengo saltzailleak bata-ri ta besteari betikoak saltzen. As-paldian idatzita egozan carrak al-datu harik egozan, Kaletik ze-ar-keten gurdiaak, besti ikusirikoak zi-nen. Soerga in bestora obiltzan ur-ko-ko iba laztu a Bartzillia euken, eta osoa ner bartzirik uslaz, mo-ndoko negr ulegorrenaren irudia bu-

“Pintxozko zelua, eta or-
oñak, ikonotik baindunak jas, ka-
zalean, arrean zertara etorri-
o, hala ere, enekian. Gorrira lehera-
tzea erthagik gabea eta kale batan
arrazeko, enparantza batetik bester